

GARANȚII DE GUVERNARE ALE DREPTULUI LA NAȚIONALITATE ÎN STATELE DE DREPT CONTINENTAL

Victoria DARI

Doctorand, Școala doctorală în drept, Științe Politice și Administrative a Consorțiului instituțiilor de învățământ ASEM și USPEE „Constantin Stere”,

Chișinău, Republica Moldova

e-mail: pozitiv13@yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0002-4318-9187>

Cetățenia reprezintă un drept fundamental, o situație juridică, o calitate, un statut juridic. Prin urmare, drepturile fundamentale sunt consacrate în constituții și sunt determinate pentru statutul juridic al cetățeanului, acestea fiind esențiale pentru cetățeni, pentru viață, libertate și dezvoltarea personalității. Aceste drepturi au un caracter esențial doar în raport cu o societate. Dreptul fundamental, la cetățenie, este un drept subiectiv al cetățenilor unui stat, un drept esențial pentru viață, libertate și demnitatea acestora, indispensabil pentru dezvoltarea personalității umane, drept stabilit prin Constituție și garantat de Constituție. Prezentul articol cuprinde analiza garanțiilor dreptului la cetățenie în sistemele de drept analizate comparativ: dreptul continental și cel anglo-saxon. Autorii consideră oportun să fie efectuată mai întâi o caracterizare succintă a sistemelor de drept menționate, reliefând trăsăturile principale care le apropie sau le deosebesc. Statele din ambele sisteme de drept analizate prevăd în legislația sa posibilitatea naturalizării pentru persoanele care domiciliază legal pe teritoriile sale.

Cuvinte-cheie: dreptul la cetățenie, dreptul la cetățenie continental, dreptul la cetățenie anglo-saxon, *ius sanguinis*, *ius soli*.

GUARANTEES OF GOVERNANCE OF THE RIGHT TO NATIONALITY IN STATES OF CONTINENTAL LAW

Citizenship is a fundamental right, a legal situation, a quality, a legal status. Therefore, fundamental rights are enshrined in constitutions and are determined by the legal status of the citizen, which are essential for citizens, for life, liberty and the development of their personality. These rights are essential only in relation to a company. The fundamental right - the right to citizenship, is a subjective right of citizens of a state, an essential right to life, liberty and dignity, indispensable for the development of human personality, a right established by the Constitution and guaranteed by the Constitution. The article includes the analysis of the guarantees of the right to citizenship in the legal systems analyzed comparatively: continental and Anglo-Saxon law. The authors consider it opportune to first make a brief characterization of the mentioned legal systems, highlighting the main features that bring them closer or distinguish them. The states in both legal systems under review provide in its legislation the possibility of naturalization for persons legally residing in its territories.

Keywords: citizenship, right to citizenship, right to continental citizenship, right to Anglo-Saxon citizenship, *ius sanguinis*, *ius soli*.

LES GARANTIES DE GOUVERNANCE DU DROIT À LA NATIONALITÉ DANS LES ÉTATS DE DROIT CONTINENTAL

La citoyenneté est un droit fondamental, une situation juridique, une qualité, un statut juridique. Par conséquent, les droits fondamentaux sont inscrits dans les constitutions et sont déterminés pour le statut juridique du citoyen, ils sont essentiels pour les citoyens, pour la vie, la liberté et le développement de leur personnalité. Ces droits ne sont essentiels que par rapport à une société. Le droit fondamental - le droit à la citoyenneté - est un droit subjectif des citoyens d'un état, un droit essentiel pour leur vie, leur liberté et leur dignité, indispensable au développement de la personnalité humaine, un droit établi par la Constitution et garanti par la Constitution. L'article comprend l'analyse des garanties du droit à la citoyenneté dans les systèmes juridiques analysés comparatifs: droit continental et droit anglo-saxon. Les auteurs jugent opportun de procéder d'abord à une brève caractérisation des systèmes juridiques mentionnés, en soulignant les principales caractéristiques qui les rapprochent ou les distinguent. Les états des deux systèmes de droit considérés prévoient dans leur législation la possibilité de naturaliser les personnes résidant légalement sur leurs territoires.

Mots-clés: *citoyenneté, droit à la citoyenneté, droit à la citoyenneté continental, droit à la citoyenneté anglo-saxonne, ius sanguinis, ius soli.*

ГАРАНТИИ РЕГУЛИРОВАНИЯ ПРАВА НА ГРАЖДАНСТВО В ГОСУДАРСТВАХ КОНТИНЕНТАЛЬНОГО ПРАВА

Гражданство – это основное право, правовое положение, качество, правовой статус. Поэтому основные права закреплены в конституциях и определяются правовым положением гражданина, которые необходимы для граждан, для их жизни, свободы и развития личности. Эти права существенны только по отношению к обществу. Основное право - право на гражданство, является субъективным правом граждан государства, неотъемлемым правом на жизнь, свободу и достоинство, необходимым для развития человеческой личности, правом, установленным и гарантированным Конституцией. Данная статья включает анализ гарантий права на гражданство в анализируемых системах права в сравнительном аспекте: континентальном и англосаксонском. Автор считает целесообразным сначала дать краткую характеристику упомянутым правовым системам, выделив основные черты, которые их сближают или отличают. Государства обеих проанализированных правовых систем предусматривают в своем законодательстве возможность натурализации для лиц, законно проживающих на их территориях.

Ключевые слова: *право на гражданство, континентальное право на гражданство, англосаксонское право на гражданство, ius sanguinis, ius soli.*

Introducere

Cetățenia reprezintă un drept fundamental, o situație juridică, o calitate, un statut juridic. Prin urmare, drepturile fundamentale sunt consacrate în constituții și sunt determinate pentru statutul juridic al cetățeanului, acestea fiind esențiale pentru cetățeni, pentru viață, libertate și dezvoltarea personalității lor. Aceste drepturi au un caracter esențial doar în raport cu o societate. Datorită importanței dreptului la cetățenie, aceasta este înscrisă în Constituții, ce le oferă caracterul unui drept fundamental, cu stabilirea

garanțiilor pentru exercitarea acestuia. Dreptul fundamental – dreptul la cetățenie, este un drept subiectiv al cetățenilor unui stat, un drept esențial pentru viață, libertate și demnitatea acestora, indispensabil pentru dezvoltarea personalității umane, drept stabilit prin Constituție și garantat de Constituție. Este un drept fundamental investit prin garanții juridice speciale care se ridică prin forța sa juridică, fiind plasat primordial deasupra unor alte drepturi subiective.

Prin analiză se statuează, că evoluția dreptului la cetățenie, de la origine și până în prezent, s-a

dezvoltat încadrându-se perfect în reglementările internaționale privind cetățenia. Acest fapt conturează, deseori, necesitatea de racordare a legislației naționale la standardele internaționale, constatându-se realitatea că, de fapt, cetățenia rămâne a fi o problemă de viață în schimbare și solicită mereu îmbogățiri și adaptări la noile provocări.

Idei principale ale cercetării

În general, doctrinarii consideră că divizarea sistemelor de drept conține o notă subiectivistă, totuși împărțirea clasică divizează sistemele de drept în patru categorii: sistemul anglo-saxon (*Common Law*), sistemul continental (romano-germanic), sistemul comunist și sistemul religios. Observăm că la baza acestei clasificări se află nu doar criteriile tehnice, dar și cele ideologice.

Sistemul de drept continental, poate fi considerat ca unul cel mai răspândit în lume, incluzând nu doar majoritatea țărilor europene, dar și țările Americii Latine și chiar unele țări din Orientul Apropiat și Africa. Sistemul continental de drept are la bază izvoarele dreptului roman la care s-au adăugat și cunoscutele germane, de aceea dreptul continental se mai numește dreptul romano-germanic. Dat fiind acestui fapt, dreptul continental are două orientări: cea franceză și cea germană. Țările care fac parte din sistemul de drept continental de orientare franceză sunt: Franța, Italia, Spania, Portugalia, Belgia, România etc.; pe când cele de orientare germană sunt: Germania, Austria, Scandinavia, Elveția etc. Este important de menționat că sistemul de drept continental de orientare franceză are la bază Codul Francez civil din 1804, iar cel de orientare germană, respectiv, Codul civil german din 1896.

Sistemul de drept romano-germanic sau continental a parcurs o lungă cale de dezvoltare, menționăm aici ca un moment de referință și un rol important în dezvoltarea acestui sistem elaborarea și adoptarea Codului civil al lui Napoleon, cel mai răspândit act

normativ aflat în vigoare în lumea modernă (1804). Forma finală a acestui cod cuprindea 2281 de articole, înlăturând vestigiile orânduirii feudale și proclamând dreptul de proprietate ca pe un drept sacru și inviolabil, promovând constant principiile de libertate, egalitate și fraternitate promovate de Revoluția Franceză.

Privind cel de-al doilea pilon al dreptului continental – sistemul juridic german, este important de notat codificarea realizată în Prusia în anul 1794, care cuprindea reglementări de drept privat, constituțional, administrativ, penal și canonic, precum și Codul civil promulgat în 1869 și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1900. Codul civil german se caracterizează printr-un limbaj tehnicist și structură originală.

Trăsăturile principale ale sistemului de drept continental sunt: preponderența legii scrise, existența codurilor civile și comerciale, sistematizare și rigoare în conturarea ramurilor de drept, adică divizarea în ramuri de drept precum și divizarea dreptului în dreptul privat și dreptul public. În toate țările care fac parte din familia dreptului continental există constituții scrise, normele cărora au o autoritate juridică superioară și care asigură controlul judiciar al constituționalității legilor ordinare.

Sistemul anglo-saxon sau Common-Law a apărut în Anglia ca un sistem jurisprudențial și s-a extins în SUA, Australia, Noua Zeelandă, Canada etc. Caracteristic pentru acest sistem de drept este, că acesta nu se regăsește într-un sistem de legi statuat de organul legiuitor, iar judecătorii utilizează experiența trecutului, uzanțele, precedentele. Astfel, spre deosebire de dreptul continental, acest sistem de drept se bazează pe precedentul judiciar, un loc important atribuindu-se instanțelor judecătorești. Din aceste considerente, evidențiem faptul că sistemul de drept anglo-saxon este greu accesibil juriștilor continentali, atât pentru diversitatea izvoarelor judiciare, cât și pentru tehnica sa.

Dreptul la cetățenie în statele sistemului de drept continental se legiferează prin legislația internă și prin numeroase convenții internaționale. Este de notat că în constituțiile multor țări din sistemul de drept continental, convențiile internaționale au o putere juridică mai mare decât legile naționale. În statele sistemului de drept continental se aplică două modalități de bază de dobândire a cetățeniei: în virtutea originii (nașterii) și în virtutea naturalizării. Cetățenia în virtutea originii se dobândește prin naștere, automat, indiferent de voința individului. La dobândirea cetățeniei în virtutea nașterii se aplică cele două principii – *ius sanguinis* și *ius soli*, în unele țări ale sistemului de drept continental acestea se aplică în formă pură, iar în altele în formă combinată. Cât privește dobândirea cetățeniei prin naturalizare, de la un stat la altul condițiile diferă, de aceea, în continuare vom analiza practica unor state privind reglementarea instituției cetățeniei, care fac parte din sistemul de drept continental.

Regimul juridic al cetățeniei în Germania. Normele care reglementează instituția cetățeniei în Republica Federală Germania se regăsesc în Constituția Germaniei și Legea Germaniei despre cetățenie din 22 iulie 1913, ultima dată aceasta fiind modificată în 23 iulie 1999, cu intrarea în vigoare a modificărilor la 1 ianuarie 2000.

Dat fiind faptul, că Germania este un stat federal, Constituția prevede expres dreptul de a legifera, Federației și Landurilor, astfel, în art. 70 al Legii fundamentale competențele Federației și a Landurilor se determină prin legislația exclusivă și legislația concurentă [1], ceea ce înseamnă că legiferarea exclusivă aparține numai Federației, iar art. 73 enumeră concret problemele ce se pot legifera doar de Federație, printre care, în pct. 1, subpct. 2 se stipulează, că „Federația are competența legislativă exclusivă cu privire la obținerea cetățeniei în cadrul Federației” [2]. Din cele relatate remarcăm că dreptul la cetățenie este reglementat de legislația Federației,

actele principale în care se regăsesc normele privind cetățenia regăsindu-se în Legea Fundamentală (Constituția) și Legea Germaniei despre cetățenie.

Constituția Republicii Federale Germania reglementează unele raporturi referitoare la cetățenie, dar nu conține norme care ar stipula cine poate sau nu poate fi cetățean al Federației, aceste norme se regăsesc în Legea cetățeniei Germaniei, legea fundamentală conține numai câteva norme privind poporul german și extrădarea sau redobândirea cetățeniei pierdute fără voia persoanei. Astfel, art. 16 din Constituția Germaniei intitulat „Cetățenie – extrădare” prevede în aliniatul (1), că „Cetățenia germană nu poate fi retrasă. Cetățenia se poate pierde doar în baza legii, iar, împotriva voinței persoanei afectate, doar dacă aceasta nu devine apatridă ca urmare a acestui fapt”; iar în aliniatul (2) din legea fundamentală dispune că „Nici un cetățean german nu poate fi extrădat într-o țară străină. Legea poate conține prevederi contrare în privința extrădării într-un stat membru al Uniunii Europene sau o instanță internațională, cu condiția respectării statului de drept” [3].

Cât privește normele referitoare la pierderea și redobândirea cetățeniei germane, acestea se regăsesc în art. 116 al Constituției, care consfințește: „(1) Cu excepția altor prevederi contrare ale legii, este german, în sensul prezentei Legi fundamentale, persoana care posedă cetățenie germană sau care a fost primită pe teritoriul Reich-ului german până la 31 decembrie 1937, în calitate de refugiat sau de expulzat, de origine etnică germană, sau în calitate de soț sau descendent al unei asemenea persoane. 2. Foștilor cetățeni germani, care între 30 ianuarie 1933 și 8 mai 1945 au fost privați de cetățenia lor din motive politice, rasiale sau religioase, și descendenților acestora li se restabilește cetățenia, la cerere. Se consideră că aceștia nu și-au pierdut niciodată cetățenia, dacă și-au stabilit domiciliul în Germania după 8 mai 1945 și dacă nu și-au exprimat o intenție contrară” [4].

Legea Germaniei privind cetățenia din 22 iulie 1913, cu modificările și completările operate la 23 iulie 1999 și puse în vigoare din 1 ianuarie 2000, în secțiunea 1: „Un german este orice persoană care posedă cetățenia într-un stat federal (Bundestag) (secțiunile 3-32) sau cetățenia directă a Reich-ului (secțiunile 33-35)”. Totodată, secțiunea (articolul) 13 al legii spune: „Un fost german care nu s-a stabilit pe teritoriul național poate fi naturalizat, la cererea sa, de către statul federal al căruia a fost anterior cetățean, dacă îndeplinește cerințele secțiunii 8 subsecțiunea 1 nr. echivalent cu un fost german este orice persoană care este descendentă sau a fost adoptată de un fost german. Înainte de naturalizare, de cancelarul Reich-ului (Ministrul Federal de Interne n.a.) sunt informați; naturalizarea nu are loc în cazul în care cancelarul Reich-ului își exprimă rezervele” [5].

Astfel, analizând legislația Republicii Federale Germania constatăm că cetățenia germană se bazează în primul rând pe principiul de *ius sanguinis*, adică acela al legăturii de sânge sau dreptul strămoșesc. Ceea ce înseamnă, că indiferent de locul nașterii, dacă unul dintre părinți este cetățean german, copilul devine cetățean german. Regula aceasta în Germania se respectă încă de pe timpurile apariției statului prusac, iar începând cu anul 1913 s-a generalizat pe tot teritoriul Germaniei de astăzi. Însă, dat fiind faptul, că Germania s-a dezvoltat și se dezvoltă admițând forța străină de muncă, statul german s-a impus să accepte o politică mai permisivă rezidenților străini, care muncesc și locuiesc pe teritoriul statului german, fapt ce a condus la operarea unor modificări legislative în materia cetățeniei. Astfel, la 1 ianuarie 2000 au intrat în vigoare modificările operate în Legea cetățeniei Germaniei, în conformitate cu care, și cei care nu aveau sânge german puteau deveni cetățeni germani, iar naturalizarea adulților non-germani a devenit mai facilă. În conformitate cu noile reglementări intrate în vigoare la 1 ianuarie

2000, copilul născut pe teritoriul Germaniei, dintre un părinte cetățean străin și un părinte german este cetățean german; copilul care s-a născut pe teritoriul Germaniei din părinți cetățeni străini va fi recunoscut cetățean german, dacă cel puțin un părinte are permis de ședere permanentă și locuiește permanent pe teritoriul Germaniei cel puțin 8 ani. Notăm deci că, începând cu anul 2000 Germania aplică parțial și principiul *ius soli*.

În aceste cazuri, procedura este următoarea: copiii care se nasc pe teritoriul Germaniei și care întrunesc condițiile menționate mai sus, devin cetățeni ai Germaniei, menținând acest statut până la majorat, urmând ca acesta să decidă singur în continuare dacă își va păstra cetățenia germană. Legiuitorul german pornește de la ideea că ajuns la majorat, acest copil poate deține și cetățenia de origine a părinților săi, dacă provine dintr-un stat, care acordă cetățenia cu aplicarea principiului *ius sanguinis* (de exemplu, România). Dat fiind faptul că copilul a primit ambele cetățenii la naștere, atunci când nu era în stare să aleagă, la majorat, statul german îl pune în situația să facă alegerea. Din cele relatate, observăm, că cetățenia germană a copilului născut pe teritoriul Germaniei din părinți străini, se pierde la majorat, iar cel care va opta pentru menținerea cetățeniei germane, va trebui să o obțină prin naturalizare, la cerere.

Situația copiilor născuți în Germania de o mamă străină și un tată german, dar necăsătoriți este că aceștia pot obține statutul de cetățean german la 23 de ani doar dacă tatăl îl va recunoaște la naștere sau mai târziu.

Adopția unui copil de un cetățean german care are o vârstă mai mică de 18 ani îi conferă automat calitatea de cetățean german.

Dobândirea cetățeniei germane este posibilă și prin repatriere. Potrivit capitolului 7 al Legii naționalității, „Repatriții de origine germană și membrii familiei lor incluși notificarea de admitere va dobândi cetățenia germană atunci când li se eli-

berează certificat de repatriere în conformitate cu secțiunea 15, subsecțiunea 1 sau 2 din Actul privind reședința, activitatea economică și integrarea străinilor în teritoriul federal,, [6].

Naturalizarea înseamnă acordarea statutului de cetățean străinului care locuiește în statul respectiv. În conformitate cu legislația Germaniei, persoanele străine au dreptul la dobândirea cetățeniei germane după opt ani de rezidență permanentă în țară, cu condiția că acestea îndeplinesc cerințe relevante: cazier judiciar fără înscrisuri, cunoașterea limbii germane, recunoașterea principiilor statului de drept, contract de muncă pe perioadă nedeterminată sau dovada unei surse de venit. În acest context, subliniem faptul că cetățenii UE nu sunt obligați să renunțe la cetățenia sa de origine în cazul când doresc să dobândească și cetățenia germană, deși, și Germania, precum alte țări, este orientată spre evitarea multiplelor cetățenii.

În mod obișnuit, persoanele care aplică pentru cetățenia germană, trebuie să renunțe la cetățenia originară. Cu toate acestea, spre deosebire de legislația precedentă, există excepții care permit păstrarea cetățeniei anterioare: cazul persoanelor vârstnice și victimelor persecuției politice; aplicantul poate păstra cetățenia anterioară, dacă renunțarea la acesta este imposibilă din punct de vedere legislativ sau din alte motive, cum ar fi costul excesiv al procedurii de renunțare sau aplicarea procedurilor degradante; cazul cetățenilor țărilor UE.

Cetățenii străini care locuiesc în afara Germaniei, la fel, pot obține cetățenie germană, dacă prezintă dovada justificată a legăturilor speciale cu Germania [7].

După modificările menționate, operate în legislația germană, pentru germanii, care au obținut cetățenia altei țări, a devenit mai ușor să-și păstreze cetățenia germană. Astfel, conform art. 25 alin. (2) al Legii cu privire la cetățenie, în procesul de luare a deciziei de a păstra cetățenia germană trebuie să

fie luate în vedere atât interesele publice, cât și cele private. Operând această modificare, legiuitorul german a mers pe ideea, că cetățenii germani aflați peste hotarele țării și care au obținut cetățenia altui stat să păstreze legăturile cu Germania, cu rudele apropiate și cu proprietatea din țară, în acest context, notăm, că permisiunea de a-și păstra cetățenia germană trebuie obținută înainte de dobândirea cetățeniei străine.

În concluzie notăm, că dreptul la cetățenie este garantat de Constituția Germaniei, constituie un drept fundamental, care nu poate fi retras. Cetățenia în Germania se obține automat la naștere în baza principiului *ius sanguinis*, parțial se aplică *ius soli* pentru copii născuți pe teritoriul statului german din părinți străini, dar rezidenți, prin naturalizare și adopție. Cetățenii statelor UE care solicită cetățenia Germaniei prin naturalizare nu mai sunt obligați să renunțe la cetățenia sa de origine, în atare mod Germania a acceptat o politică mai permisivă față de dubla sau tripla cetățenie, deși Constituția și legislația Republicii Federale a Germaniei nu prevăd în mod expres posibilitatea dublei sau multiplei cetățenii. Reforma legislației cu privire la cetățenie operată în anul 2000, deși menține principiul tradițional de dobândire al cetățeniei prin naștere bazându-se pe principiul *ius sanguinis*, totuși creează oportunități de integrare a copiilor născuți în Germania din părinți străini și identificarea acestora cu țara de origine Germania.

Regimul juridic al cetățeniei în România. Prin origine, evoluție și trăsăturile sale dreptul românesc se înscrie categoric în dreptul romano-germanic, iar după dispariția dreptului socialist, sistemul de drept din România și-a reluat locul său în familia de drept continental.

Normele juridice privind dreptul la cetățenie aparțin dreptului constituțional român, iar izvoarele juridice ale instituției cetățeniei sunt Constituția României (art. 3) și Legea cetățeniei române, la care se adaugă normele Legii nr. 32/2002 privind ratifi-

carea Convenției europene privind cetățenia adoptată la Strasbourg la 6 noiembrie 1997, care conform articolului 11 din Constituția României, odată ce a fost ratificată, face parte din dreptul intern al statului român.

Cunoaștem faptul, că în aspect terminologic, cetățenia inițial era desemnată prin termenul de naționalitate, termen aplicat, inclusiv și în România, remarcăm faptul că și azi acest termen se regăsește în Constituția Franței. Așa dar, urmărind în continuare evoluția dreptului la cetățenie în aspect normative din România, observăm utilizarea în aspect terminologic și a termenului – naționalitate, după cum urmează:

„În 1877 a fost adoptată legea pentru acordarea cetățeniei române ofițerilor de origine română care au efectuat serviciul în armate străine (M.O. nr. 117 din 26 mai 1877);

În 1924 a fost adoptată legea privind dobândirea și pierderea naționalității române (M.O. nr. 41 din 24 februarie 1924);

În 1939 a fost adoptată legea privind dobândirea și pierderea naționalității române (M.O. nr. 16 din 19 ianuarie 1939);

După 1948 legile s-au referit la cetățenia română: Decretul nr. 125/1948, Decretul nr. 33/1952 Legea nr. 24/1971, Legea nr. 21/1991 s-au referit numai la noțiunea de cetățenie română [9, pag.396].”

După cum afirmă cercetătorul român Ioan Murianu, „renunțarea la termenul de naționalitate se explică prin faptul că prin acesta se desemnează apartenența la o națiune și reprezintă o categorie politică, pe când termenul de cetățenie indică un statut juridic al persoanei” [10, pag.213].

În dreptul român a fost adoptat principiul *ius sanguinis*, care se consideră drept expresia legăturii dintre părinți și copii, a continuității neîntrerupte pe pământul strămoșesc a generațiilor care au luptat pentru împlinirea idealurilor de libertate socială și națională [11, pag.123].

Așa dar, aplicând principiul *ius sanguinis*, Legea cetățeniei române stabilește, că este cetățean român copilul care se naște din părinți cetățeni români, sau numai un părinte este cetățean român, indiferent de locul unde s-a născut copilul, pe ce teritoriu.

Instituția cetățeniei în România prezintă următoarele caracteristici: toți cetățenii români sunt egali în drepturi și îndatoriri, cetățenia este o chestiune exclusivă a statului, numai statul decide cine sunt cetățenii săi și stabilește drepturile și obligațiile acestora. Căsătoria nu produce efecte juridice asupra cetățeniei soților. Totodată, este de subliniat, că nici schimbarea cetățeniei soților nu produce efecte asupra cetățeniei unui sau altuia dintre soți.

Drepturile înscrise în Constituție și legile țării, care aparțin doar cetățenilor români, sunt: drepturile politice (dreptul la vot și dreptul de a fi ales); dreptul de a domicilia pe teritoriul României și a se deplasa nestingherit (cetățenii străini și apatrizii pot circula în condiții particulare care sunt stabilite prin legea străinilor sau prin reglementarea liberei circulații pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale UE); dreptul de a fi angajat în funcție de demnitar public (spre exemplu, pentru ocuparea funcției de judecător, persoana trebuie să aibă calitatea de cetățean român; redactările ulterioare ale legii fundamentale în materia vizată, stipulează, că pentru unele funcții publice numai este necesară în exclusivitate cetățenia română, ci se admite și cetățenia dublă, tot aici, subliniem faptul că statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea funcțiilor publice); dreptul de a nu fi extrădat sau expulzat din România.

Cât privește expulzarea, trebuie de menționat că statele, în general, nu acceptă extrădarea sau expulzarea cetățenilor săi. Însă, statele pot încheia convenții reciproce, care să permită extrădarea, de exemplu SUA și Marea Britanie au acceptat extrădarea reciprocă a propriilor cetățeni în scopul cooperării penale internaționale. La nivelul Uniunii Euro-

pene cooperarea în materie judiciară a atins un grad mare de uniformizare, iar sistemele judecătorești din statele membre dispun de un instrument comun de realizare a politicii penale comune europene – mandatul european de arestare. Astfel, între statele membre ale Uniunii Europene, cu excepție de la regula generală, este posibilă extrădarea cetățenilor europeni. În această ordine de idei, constatăm, că și în România, după aderarea la UE, extrădarea în statele membre a UE este posibilă. Această normă se înscrie în Constituția României, revizuită în 2003, art. 19 alin. (2) în conformitate cu care cetățenii români vor putea fi extrădați în baza convențiilor internaționale la care România este parte, numai pe bază de reciprocitate și în condiții care urmează a fi precizate printr-o lege [12, pag. 121].

Dobândirea cetățeniei române prin naștere este o regulă, făcându-se aplicarea principiului *ius sanguinis*. Iar teritoriul pe care domiciliază părinții nu influențează în nici un fel cetățenia copilului. *Ius soli* se aplică doar în cazul copiilor născuți pe teritoriul. Alături de principiul *ius sanguinis*, Legea cetățeniei române stabilește și alte moduri derivate de dobândire a cetățeniei: prin adopție, redobândire și acordarea la cerere (naturalizarea).

Analizând evoluția instituției cetățeniei în dreptul românesc nu putem să trecem cu vedere fenomenul redobândirii cetățeniei române. Această modalitate de dobândire a cetățeniei române se referă la două situații: 1) o primă situație se referă la persoanele care au pierdut cetățenia română și cer redobândirea ei, în acest caz se înscriu și descendenții acestor persoane până la gradul doi inclusiv. 2) în cea de-a doua situație se înscriu persoanele care au pierdut cetățenia sau căroră această calitate le-a fost retrasă din motive neimputabile lor. Persoanele care se încadrează în această situație, precum și descendenții lor până la gradul trei inclusiv, pot solicita redobândirea cetățeniei române. Subliniem însă, că persoanele despre care s-a vorbit mai sus pot dobândi cetățenia

română la cerere și trebuie neapărat să întrunească condițiile prevăzute de legea cetățeniei române indicate la art. 8, alin. (1), lit.: b), c), e) [13].

Pluralitatea de cetățenii. În general, țările nu agreează pluralitatea de cetățenii, deoarece această situație creează multiple probleme. Însă, legislația română legiferează dubla cetățenie, deși indirect, motivată istoricește. În perioada 1944-1989 mulți români au fost nevoiți să locuiască în afara granițelor țării, ca rezultat au pierdut cetățenia română. Iată de ce, statul român a stabilit că foștii cetățeni români care până la 22 decembrie 1989 au pierdut cetățenia din diferite motive, o pot redobândi prin cerere, în baza unei declarații autentificate, această situație fiind legiferată prin Decretul-lege nr. 137/1990. Aceste dispoziții se regăsesc în art. 11 alin. (1) al legii române privind cetățenia:

Persoanele care au dobândit cetățenia română prin naștere sau prin adopție și care au pierdut-o din motive neimputabile lor, sau această cetățenie le-a fost ridicată fără voia lor, precum și descendenții acestora până la gradul III, la cerere, pot redobândi sau li se poate acorda cetățenia română, cu posibilitatea păstrării cetățeniei străine și stabilirea domiciliului în țară sau cu menținerea acestuia în străinătate, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 8 alin. (1) lit. b), c) și e) [14].

Prin urmare, este evidentă permisiunea posesiei dublei cetățenii la aceste categorii de persoane, iar faptul, că în textul legii nu întâlnim o interdicere a pluralității de cetățenii, ne permite să trasăm concluzia că pluralitatea de cetățenii se permite, astfel concluzionăm, că legislațiile României și Germaniei în acest sens se aseamănă.

Însă, spre deosebire de legislația Germaniei privind cetățenia, cea română nu acordă statutul de cetățean român copiilor născuți în România din părinți străini, aplicând *ius soli* numai în cazul copiilor găsiți pe teritoriul statului român, iar părinții sunt necunoscuți. Ca și legislația germană, cea română prevede modul

de dobândire al cetățeniei prin repatriere sau acordarea cetățeniei persoanelor care în condiții istorice au pierdut acest statut și descendenților acestora până la gradul III. O trăsătură comună a legislațiilor ambelor țări analizate în materie de cetățenie, este că acestea acceptă pluralitatea de cetățenii.

Regimul juridic al cetățeniei în Franța. Legea privind naționalitatea franceză istoricește s-a dezvoltat având la bază principiul *ius soli*, spre deosebire de Germania, care s-a bazat pe principiul *ius sanguinis*. Principiile care guvernează astăzi întreaga materie a cetățeniei în Franța pot fi considerate următoarele: egalitatea între cetățeni și neadmiterea oricărui criterii discriminatorii, statul este același pentru toți cetățenii săi.

Instituția cetățeniei este reglementată prin capitolul doi din Codul civil al Franței, acesta ultima dată fiind modificat la 2 martie 2017 [15].

Cetățenia franceză se dobândește ca efect al legăturii de sânge (*ius sanguinis*). Este considerat francez oricare cetățean care se naște într-o familie unde cel puțin unul dintre părinți este cetățean francez sau pe cale să devină francez.

În Franța se aplică și *ius soli* - orice copil care se naște pe teritoriul Franței obține automat cetățenia franceză. În cazul în care copilul provine din părinți cu cetățenie străină, naționalitatea franceză revine de drept la împlinirea vârstei de 18 ani.

Condițiile de aplicare a principiului *ius soli* în Franța la acordarea cetățeniei franceze pentru copiii născuți pe teritoriul Franței din părinți străini sunt următoarele:

„La naștere, dacă părinții sunt apatrizi;

La 18 ani, dacă copilul locuiește în Franța nu mai puțin de 5 ani, de la vârsta de 11 ani;

Copiii cu vârsta cuprinsă între 13-16 ani pot dobândi cetățenia franceză la cererea părinților, dacă locuiește pe teritoriul statului de la vârsta de 8 ani;

La naștere, dacă s-a născut în Franța până la 1 ianuarie 1994;

La 18 ani, dacă s-a născut în Franța după 1 ianuarie 1994” [16].

Cetățenia franceză se poate obține prin naturalizare, astfel, un străin major, care are rezidența în Franța de cel puțin 5 ani, poate cere să fie naturalizat. Această perioadă poate fi redusă la doi ani, în cazul în care candidatul a absolvit o instituție de învățământ superior din Franța sau dacă a adus „servicii importante Franței”. O condiție indispensabilă de obținere a cetățeniei prin naturalizare este cunoașterea foarte bună a limbii și culturii franceze. Pentru persoanele care au cazier nu se poate obține cetățenia franceză. Copiii rezidenților care dobândesc cetățenia franceză devin și ei francezi cu drepturi depline dacă au aceeași reședință cu părinții săi.

Căsătoria nu este o modalitate de a obține cetățenia franceză, însă, poate influența obținerea acestui statut. Astfel, pentru a limita cazurile de fraudă, legislația prevede o anchetă riguroasă asupra cuplului. Se vor verifica nivelul de afectivitate dintre cei doi soți, nivelul de cunoaștere al limbii franceze, gradul de asimilare în cadrul comunității, aprecierea comportamentului și a loialității. Dosarul poate fi depus începând cu cel de-al doilea an de mariaj. De obicei, cetățenia este acordată partenerului după 4-5 ani de căsătorie, dacă au fost îndeplinite toate cerințele.

Așadar, dreptul la cetățenie în Franța are la bază două principii: *ius sanguinis* și *ius soli*, ultimul aplicându-se cu condiția de a locui în Franța.

Franța permite dubla cetățenie începând cu anul 2009. Din punct de vedere istoric, cetățenia dublă a fost recunoscută oficial atât pentru bărbați, cât și pentru femei, la 9 ianuarie 1973, de atunci, deținerea mai multor cetățenii nu afectează naționalitatea franceză. De menționat că, în perioada cuprinsă între 9 aprilie 1954 până la 8 ianuarie 1973, numai bărbații francezi mai tineri de 50 de ani aveau dreptul de a avea dublă cetățenie, în timp ce o femeie își pierdea cetățenia franceză după dobândirea unei cetățenii

străine. Mai târziu, Franța a denunțat capitolul I al Convenției Consiliului Europei privind reducerea cazurilor de cetățenie multiplă și obligațiile militare în cazul cetățeniei multiple, din 6 mai 1963, care a intrat în vigoare la 5 martie 2009.

Din cele relatate, pornind de la exemplele analizate, putem conchide următoarele: în țările sistemului de drept continental cetățenia se dobândește în virtutea originii, la naștere cu aplicarea celor două principii: *ius sanguinis*, ca regulă generală și *ius soli*, reguli ce se iau în vedere la dobândirea cetățeniei prin naturalizare. În legislațiile țărilor analizate cetățenia în baza lui *ius sanguinis* se acordă automat, pe când acordarea cetățeniei în baza principiului *ius soli* prin naturalizare diferă de la o țară la alta, se are în vedere că condițiile de naturalizare diferă. Totuși o normă comună există în legislația țărilor analizate: copiii născuți pe teritoriul acestor state din părinți necunoscuți sunt considerați cetățeni ai statului respectiv.

În legislația României și a Germaniei există norme care prevăd redobândirea cetățeniei cetățenilor care au pierdut-o din diverse motive istorice, care nu au depins de aceste persoane, iar devenind din nou cetățeni ai acestor state ei nu sunt obligați să locuiască în statele respective. O normă comună a dreptului la cetățenie în statele analizate este că copilul minor adoptat de cetățenii statelor respective dobândește automat cetățenia țării respective.

Legislația țărilor sistemului de drept continental analizate recunosc multipla cetățenie în limitele legislației proprii și reieșind din principiile Convenției europene privind cetățenia de la Strasbourg, 6 noiembrie 1997.

Concluzii

Condițiile și procedurile diverse în materia cetățeniei din țările membre ale UE impun necesități de a armoniza condițiile de obținere a cetățeniei fie prin competența UE de reglementare, fie prin promovarea

coordonării orizontale, respectând interesele statelor membre și normele democratice.

Statele europene în care este acceptat de regulă generală principiul *ius sanguinis* au proceduri mai riguroase privind dobândirea cetățeniei. Acestea sunt mai rezervate în ceea ce privește pluralitatea de cetățenii. Redobândirea cetățeniei are la bază principiul *ius soli* în legislațiile statelor europene, prin acest proces firesc statele încearcă să repare greșelile istorice, cazul conaționalilor care în urma diferitor evenimente istorice s-au trezit integrați în alte formațiuni statale.

În rezultatul analizei legislației privind dreptul la cetățenie a statelor sistemului de drept continental s-a observat o tendință de liberalizare a reglementărilor juridice în materia cetățeniei, ca urmare obținerea cetățeniei fiind condiționată de accesul legal pe teritoriul statului, dreptul de a accede în acest teritoriu, șederea legală, dreptul de a munci.

În linii generale concluzionăm că în legislațiile naționale în materie de cetățenie se aplică principiul că fiecare persoană trebuie să aibă o cetățenie, că apatridia trebuie evitată, iar cazurile de multiplă cetățenie trebuie minimizeate.

Referințe bibliografice

1. Constituția Germaniei, art. 70. Disponibil: <https://constitutii.wordpress.com/2013/02/01/legea-fundamentala-pentru-republica-federala-germania/> (accesat la 16.12.20).
2. Constituția Germaniei, art. 73. Disponibil: <https://constitutii.wordpress.com/2013/02/01/legea-fundamentala-pentru-republica-federala-germania/> (accesat la 16.12.20).
3. Constituția Germaniei, art. 16. Disponibil: <https://constitutii.wordpress.com/2013/02/01/legea-fundamentala-pentru-republica-federala-germania/> (accesat la 16.12.20).
4. Constituția Germaniei, art. 116. Disponibil: <https://constitutii.wordpress.com/2013/02/01/>

legea-fundamentala-pentru-republica-federala-germania/ (accesat la 16.12.20).

5. Legea Germaniei despre cetățenie, art. 13. Disponibil: <http://www.legislationline.org/documents/id/4382> (accesat la 15.12.20).

6. Legea naționalității (1913, modificată în 2014), art. 15. Disponibil: https://www.legislationline.org/download/id/6544/file/Germany_residence_act_2014_am2016_en.pdf (accesat la 15.12.20).

7. Legea Germaniei cu privire la cetățenie. Disponibil: https://www.legislationline.org/download/id/5921/file/Germany_Nationality_act_am2014_en.pdf (accesat la 16.12.20).

8. Legea Germaniei cu privire la cetățenie, cap. 25. Disponibil: https://www.legislationline.org/download/id/5921/file/Germany_Nationality_act_am2014_en.pdf (accesat la 16.12.20).

9. ANDREESCU, M., PURAN, A. *Drept constituțional. Teoria generală și instituții constituționale*. București: C. H. Beck, 2017, 396 p. ISBN / ISSN:978-606-18-0714-7

10. MURARU, I., TĂNĂSESCU, E. *Drept constituțional și instituții politice*, Vol. 1. București: C. H. Beck, 2016, 213 p. ISBN/ISSN:978-606-18-0600-3

11. MURARU, I., TĂNĂSESCU, E. *Drept constituțional și instituții politice*, Vol. 1. București: C. H. Beck, 2016, 123 p. ISBN/ISSN:978-606-18-0600-3

12. MURARU, I., TĂNĂSESCU, E. *Drept constituțional și instituții politice*, Vol. 1. București: C. H. Beck, 2016, 121 p. ISBN/ISSN:978-606-18-0600-3

13. Legea cetățeniei române 21/1991, art. 8. Disponibil: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/121439> (accesat la 15.12.20).

14. Legea cetățeniei române 21/1991, art. 11. Disponibil: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/121439> (accesat la 15.12.20).

15. Cod civil, versiunea 2018. Disponibil: <https://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/17992> (accesat la 15.12.20).

16. Codul civil francez din 2013. Disponibil: <https://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/20111> (accesat la 10.12.20).